

Nick Ramsay AC
Cadeirydd
Y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus

31 Hydref 2019

Annwyl Gadeirydd,

Rwy'n ymateb i'ch llythyr dyddiedig 1 Hydref lle'r oeddech yn gofyn am ragor o wybodaeth ar ôl imi anfon llythyr atoch ar 2 Medi.

Byddaf yn ymdrin â phob mater yn ei dro.

Dawnus

Roedd y cynllun i adfer Dawnus yn cynnwys nifer o elfennau a oedd â'r nod o roi sylfaen ddiogel i'r busnes. Bu swyddogion yn monitro'r cynnydd a wnaed gan y busnes ar sail yr amcanion adfer craidd hyn.

Goruchwyliwyd y broses hon gan swyddogion a chan fanc y cwmni, HSBC, ac aethant ati ar y cyd â'r ymgynghorwyr annibynnol, Grant Thornton a Prompt Interim, i fonitro'r cynnydd a oedd yn cael ei wneud ar y cynllun i adfer Dawnus er mwyn sicrhau bod tystiolaeth ar gael i ddangos bod y gweithgareddau allweddol yn y cynllun wedi cael eu cyflawni, yn eu plith:

- 1) lleihau costau rheoli a chostau gorbenion gweithredu;
- 2) ailstrwythuro ac aildrefnu cyfarwyddiaethau rhanbarthol a oedd yn tanberfformio (yn enwedig rhanbarth De-orllewin Lloegr, a oedd o dan reolaeth tîm De Cymru);
- 3) penodi rheolwr gyfarwyddwr a rheolwyr rhanbarthol newydd;
- 4) mwy o oruchwyliaeth fanwl ar brosesau tendro;
- 5) gostyngiad sylweddol mewn costau gorbenion;
- 6) cytuno ar drefniadau amser-i-dalu gyda CThEM i gynorthwyo gyda llif arian y busnes;
- 7) gwerthu'r asedau gwaredadwy a oedd gan y busnes.

Roedd swyddogion yn hyderus bod cynnydd sylweddol yn cael ei wneud ar agweddau eraill ar y cynllun adfer, gan gynnwys: ad-drefnu sylfaen gwsmeriaid Dawnus ym marchnad y DU; mynd ati i wneud cyfran uwch o lawer o waith yn y sector cyhoeddus yn hytrach nag yn y sector preifat; addasu'r hyn yr oedd y busnes yn ei gyflenwi, er mwyn canolbwyntio ar ei waith craidd, sef cyflawni prosiectau seilwaith; a throi cefn ar ragor o ddatblygiadau preswyl / adeiladu.

Mae'n bwysig cydnabod y byddai'r agweddau hyn ar y cynllun adfer yn cymryd amser i weithio ar draws y busnes ac na fyddai modd eu cyflawni ar unwaith.

Un o elfennau allweddol y cynllun adferoedd y brys yr oedd refeniw a gynhyrchir am waith hanesyddol / hen waith / gwaith a oedd wrthi'n cael ei wneud ac a oedd yn destun dadl oddi wrth drydydd parti.

Roedd Dawnus yn cael anawsterau yn hynny o beth ac roedd hynny'n cael effaith andwyol ar berfformiad y busnes. Defnyddiwyd ymgynghorwyr annibynnol, Naismith (cynghorwyr arbennig ar adennill asedau), i roi cyngor ar gael taliadau am waith a oedd wrthi'n cael ei wneud ac a oedd yn destun dadl, a chynghor hefyd ynghylch a fyddai modd casglu'r taliadau hynny'n gynt. Cafodd y strategaethau talu eu trafod a'u cytuno gyda Naismith.

Roedd rhwystrau annisgwyl, y tu allan i reolaeth y busnes, a gyfrannodd at fethiant y busnes yn y pen draw, gan gynnwys cael gwared ar yswiriant credyd o'r gadwyn gyflenwi (gan arwain at daliadau pro-forma, at brynu deunyddiau ymlaen llaw, a chyfyngu ar y risgiau sy'n wynebu'r gadwyn gyflenwi ar ôl cyfnod hir o brofi trafferthion). Roedd hyn, ynghyd ag anawsterau mawr wrth ddechrau ar gontract sylweddol a enillwyd dramor, a'r anawsterau a gafwyd dros amser hir wrth geisio cael taliadau am waith hanesyddol / hen waith / gwaith a oedd wrthi'n cael ei wneud ac a oedd yn destun dadl, yn golygu ei bod yn anodd iawn i'r busnes barhau i fasnachu.

O ran deialog rhwng adrannau Llywodraeth Cymru (LIC) mewn perthynas â hyfywedd Dawnus yng nghyd-destun prosiect Ysgolion yr 21ain Ganrif, mae'r prosiect hwn yn cael ei gyllido drwy LIC ond yn cael ei weinyddu, ei gaffael a'i gyflawni gan awdurdodau lleol Cymru.

Ni fu unrhyw gyfathrebu rhwng LIC a chyrrff llywodraeth leol ynglŷn â darparu'r benthyciad masnachol. Dyna sy'n digwydd fel arfer, a hynny am y rhesymau a ganlyn:

- 1) Gallai rhyddhau unrhyw wybodaeth i sefydliadau sy'n gleientiaid (caffael yn y sector cyhoeddus) gael effaith negyddol ar eu prosesau gwneud penderfyniadau pan fo'r cwmni'n tendro am waith newydd posibl, neu gallai effeithio ar ba mor brydlon y telir am waith sy'n cael ei wneud eisoes. Mae hyn yn golygu bod risg o effeithio'n andwyol ar lif arian y busnes.
- 2) Os gwelir bod LIC wedi darparu gwybodaeth sydd wedi effeithio ar y cwmni (gweler pwynt 1), gallai hynny olygu y byddai LIC yn wynebu achos cyfreithiol am gael effaith negyddol, drwy amryfusedd ar berfformiad y cwmni / y broses dendro;
- 3) Cafodd y cymorth ei roi i'r sefydliad ar sail fasnachol / gyfrinachol. Pe byddai swyddogion wedi rhyddhau gwybodaeth, gellid ystyried bod hynny'n groes i'r rheolau diogelu data neu i godau ymddygiad y sector cyhoeddus.
- 4) Wrth ymateb i dendrau ac wrth i Gleientiaid / y Sector Cyhoeddus gynnal prosesau diwydrwydd dyladwy ar gynigwyr, dylid gwneud hynny ar sail debyg am debyg a dylid edrych ar ofynion y tendr, yn hytrach nag ar ffactorau ehangach.

Yn fyr, ni ddylai swyddogion LIC fod mewn sefyllfa o ddarparu gwybodaeth sydd y tu allan i gwmpas yr ymarfer tendro i sefydliadau tendro (boed yn y sector cyhoeddus neu'r sector preifat), a allai fod yn andwyol mewn unrhyw ffordd i gyfleoedd y sefydliad sy'n cyflwyno cynnig.

Dylai fod gan bob corff caffael ei brosesau diwydrwydd dyladwy ac asesu risg ei hun, a dylai bwysu a mesur pob cynnig a gyflwynir am dendr ar sail cryfderau a gwendidau'r cynnig hwnnw yn unol â'i gasgliadau ei hun ar ôl cynnal y broses diwydrwydd dyladwy ac asesu risg. Gallai datgelu gwybodaeth ychwanegol o drydedd ffynhonnell, LIC yn yr achos hwn, olygu y gallai'r sefydliad sy'n cyflwyno cynnig fod yn wynebu her gyfreithiol.

Mae gan gyrff y sector cyhoeddus / awdurdodau lleol eu gweithdrefnau eu hunain ar gydymffurfiaeth ac ar gyfer craffu ar ddiwydrwydd dyladwy yng nghyd-destun asesu risg wrth gaffael gwasanaethau. Ni ddylai'r broses hon fod yn ddibynol ar gael gwybodaeth sy'n ychwanegol i'r hyn a ofynnwyd amdani oddi wrth gyrff eraill er mwyn asesu bod y cynnig yn bodloni gofynion y tendr.

Erbyn mis Mai 2019, roedd £2m o arian y sector cyhoeddus wedi'i adfer o Dawnus, gyda £1.4m yn ddyledus. Efallai yr hoffai'r Pwyllgor nodi bod swyddogion bellach wedi adennill £860,325 o gronfeydd y sector cyhoeddus. Bellach mae balans o £539,675 heb ei dalu ar y benthyciad. Bydd swyddogion yn parhau i weithio gyda'r gweinyddwr i geisio adennill y cyllid sy'n weddill yn y sector cyhoeddus.

GRH Food Company

O dan reolau'r Rhaglen Datblygu Gwledig, mae'n rhaid i'r Asiantaeth Dalu (h.y. LIC) gwblhau ei hasesiad o'r prosiect a dilyn y prosesau diwydrwydd dyladwy angenrheidiol cyn cynnig contract grant i fuddiolwyr. Yn achos GRH, cynhaliwyd y broses diwydrwydd dyladwy a'r arfarniad ariannol manwl ym mis Mai 2017. Roedd sefyllfa ariannol GRH yn gadarn byd hynny, a dyfarnwyd y grant cysylltiedig ym mis Awst 2017.

Ar ôl i gontract gael ei ddyfarnu, mae buddiolwyr yn cyflwyno hawliadau am ôl-daliadau ar gyfer gwariant cymwys. Mae talu hawliadau o'r fath yn ofynnol o dan y contract, ar ôl i'r Comisiwn Ewropeaidd bennu camau gweinyddol i sicrhau bod costau'n rhai cymwys. Roedd y taliadau a wnaed i GRH yn 2018/2019 yn gysylltiedig â gwariant a dynnwyd ar gyfer contract 2017. Mae manylion y taliadau a hawliwyd a'r dyddiad y'u talwyd yn ystod y cyfnod hwnnw i'w gweld isod:

	Gwerth	Dyddiad derbyn	Dyddiad talu
Hawliad 1 –	£ 496,507.41	16/05/18	04/07/18
Hawliad 2 –	£1,062,166.82	16/01/19	04/02/19

Jistcourt

Roedd Band Datblygu Cymru (BDC) – a Cyllid Cymru o'i flaen – wedi bod yn gweithio gyda Jistcourt ers 2016. Rhoddwyd y benthyciad gwreiddiol o £1.1 filiwn iddo ym mis Ionawr 2016 er mwyn i'r rheolwyr fedru prynu rhan o'r cwmni. Cafodd y benthyciad hwnnw ei ad-dalu'n llawn.

Manteisiwyd ar fenthyciad arall o £250,000 ym mis Medi 2018 er mwyn darparu cyfalaf gweithio. Roedd BDC yn gwybod bod nifer o gontractau Jistcourt yn rhai gyda chwsmeriaid yn y sector cyhoeddus; fodd bynnag, rhoddwyd y benthyciad er mwyn darparu cyfalaf gweithio cyffredinol yn hytrach na darparu cyllid i gefnogi prosiect penodol. Gan fod BDC yn dra chyfarwydd â'r busnes eisoes, prin fu'r cyswllt â LIC yn ystod proses arfarnu'r buddsoddiad, a

byddai'r buddsoddiad wedi cael ei gofnodi wrth i BDC fynd ati fel arfer i baratoi adroddiadau chwarterol am ei waith cyllido.

Ar ôl i'r cwmni fynd i ddwylo gweinyddwyr, cysylltodd tîm risg BDC â thîm y sector adeiladu yn LIC i roi gwybod iddo am y sefyllfa. Mae BDC yn parhau mewn trafodaethau gyda'r gweinyddwyr ynglŷn ag ad-dalu'r benthygiad.

Dyledion sydd heb eu casglu

Hoffwn eich cyfeirio at Atodiad 1, sy'n egluro ar ba sail yr hawlir pob dyled.

Gwrthdaro Buddiannau (Y Gronfa Fuddsoddi Gwyddorau Bywyd)

Gofynnodd swyddogion i BDC egluro pa gamau a gymerwyd i ganfod a oedd unrhyw wrthdaro buddiannau mewn perthynas â Woodford a Rheolwr y Gronfa Fuddsoddi Gwyddorau Bywyd – Arix Capital Management. Mae BDC wedi rhoi'r ymateb isod (cyfieithiad yw hwn), gan ddod i'r casgliad nad oedd unrhyw wrthdaro.

O ran gwrthdaro posibl mewn perthynas â Woodford Investment Management (WIM), ni wnaeth BDC ddibynnu'n unig ar gadarnhad byr nad oedd unrhyw wrthdaro. Dilynwyd proses fanwl er mwyn ceisio nodi a oedd unrhyw bosibilrwydd o wrthdaro ac edrych ar sut yr oeddid yn ymdrin â hynny. Daethpwyd i'r casgliad mai'r prif wrthdaro posibl fyddai pe byddai WIM, ac yntau'n gyfranddaliwr o bwys i Arix Biosciences plc, yn rhoi pwysau ar ARIX Capital Management, rheolwr y gronfa, i wneud rhywbeth na fyddai er budd pennaf y gronfa. Ar ôl ystyried yn ofalus, daethpwyd i'r casgliad nad oedd unrhyw wrthdaro oherwydd:

- Bod y swm llawn o £50 miliwn wedi'i fuddsoddi cyn i ARIX gaffael Rheolwr a Phartner Cyffredinol y Gronfa Fuddsoddi Gwyddorau Bywyd.*
- Yr unig achos lle buddsoddodd Arix mewn un o ddaliannau Cronfa Fuddsoddi Gwyddorau Bywyd Cymru oedd Verona Pharma, nad oedd yn eiddo i WIM. Cafodd y penderfyniad i fuddsoddi ei wneud yn annibynnol gan bwyllgor buddsoddi Arix.*
- Cefnogodd Arix Simbec Orion yn ddiweddarach, ac nid oedd hynny'n fuddsoddiad yn WIM.*
- Buddsoddodd Arix £5 miliwn yng Nghronfa Buddsoddi Gwyddorau Bywyd Cymru a buddsoddodd wedyn mewn tri chwmni. Dim ond un o'r cwmnïau hynny (£1 filiwn) oedd â chyd-fuddsoddiad yn WIM. Ni fuddsoddodd Arix ragor yn y cwmni hwnnw.*
- Ni ddylanwadodd WIM ar Reolwr y Gronfa er mwyn chwyddo prisiadau. Mae'n amheus a fyddai gwneud hynny wedi bod o fudd i WIM oherwydd ei fod ef yn paratoi ei brisiadau ei hun. Ni fyddai o fudd i Reolwr y Gronfa ychwaith oherwydd bod ffioedd yn cael eu dalu iddo ar sail gwerth y buddsoddiad. Caiff ffioedd eu lleihau os yw gwerth buddsoddiadau yn gostwng ond nid ydynt yn cynyddu os yw prisiad yn uwch na gwerth gwreiddiol y buddsoddiad. Ar gyfer y flwyddyn a oedd yn dod i ben ar 31 Mawrth 2019, gostyngodd reolwr y gronfa werth un buddsoddiad gan WIM yn is o lawer na'r gwerth a ddefnyddiwyd gan WIM, gan leihau ei ffi ei hun drwy wneud hynny, fel ymateb darbodus i'r materion a oedd yn dod i'r amlwg yn WIM.*

Ar sail y dadansoddiad a wnaed, mae'n anodd gweld sut y gallai'r gyfran o 20% a oedd gan WIM yn Arix ar y pryd fod wedi niweidio buddiannau'r partner cyfyngedig yng Nghronfa

Fuddsoddi Gwyddorau Bywyd Cymru ac ymddengys fod y camau a gymerwyd gan reolwr y gronfa yn unol â'r Cytundeb Partneriaeth Cyfyngedig a'r cyfrifoldebau ymddiriedol oddi tano.

Mae croeso ichi gysylltu â mi os bydd angen rhagor o wybodaeth arnoch.

Yn gywir

ANDREW SLADE

Cyfarwyddwr Cyffredinol

Grŵp yr Economi, Sgiliau a Chyfoeth Naturiol

Swm, math a diben cymorth ariannol Llywodraeth Cymru (boed hynny'n uniongyrchol neu drwy Gyllid Cymru neu'r Banc Datblygu) a gafodd unrhyw gwmnïau a enwyd yn ystod y sesiwn (yng Nghofnod y Trafodion 289-291) cyn mynd i ddwylo'r gweinyddwyr, a chadarnhad o unrhyw ddyledion sy'n ddyledus (G M Jones, Cuddy group, Jistcourt, GRH Food Company).

Enw'r Cwmni	Cyllid Cymru/Banc Datblygu Cymru Llywodraeth Cymru	Y flwyddyn	Math o gymorth	Diben y cymorth	Swm y cymorth a dalwyd	Swm y ddyled sy'n ddyledus	Dyled Eithriadol a ddarparwyd yn wreiddiol fel a) Benthyciad, B) Cyllid busnes ad-daladwy neu c) Grant
GM Jones	Llywodraeth Cymru	2015-16 2016-17 2017-18	Cronfa Twf Economaidd Cymru	Er mwyn symud y busnes i eiddo mwy.	£130,000 £213,300 £56,700 £400,000	£400,000	Telerau ac amodau grant (na ellir eu had-dalu)
	Banc Datblygu Cymru		Cyfalaf gweithio wrth dderbyn arian grant	Pontio arian grant Llywodraeth Cymru er mwyn gallu adeiladu eiddo newydd ar gyfer y cleient	£270,000	Dim	
Cuddy Group (Cuddy Re-cycling Ltd)	Llywodraeth Cymru	2015-16 2016-17	Cronfa Twf Economaidd Cymru	Er mwyn sefydlu ffatri ailgylchu newydd.	£12,775 £122,032 £134,807	£134,807	Telerau ac amodau grant (na ellir eu had-dalu)

Cuddy Group (Cuddy Demolition & Dismantling)		2008-09	Cynllun Cyllido yn ôl Disgresiwn	Rhaglen Datblygu'r Gweithlu	£750	-	
		2010-11 2011-12	ReAct	Cyflogadwyedd a Sgiliau	£520 <u>£1,040</u> £1,560	-	
		2013-14	Rhaglen Recriwtiaid Newydd	Cyflogadwyedd a Sgiliau	£2,550	-	
Jistcourt South Wales Limited	Banc Datblygu Cymru		Cronfa Fusnes Cymru	Cyfalaf gweithio i gefnogi gwaith presennol a chontractau ar gyfer y dyfodol	£250,000	£232,000	Benthyciad - gweler y prif lythyr
GRH Food Company	Llywodraeth Cymru	2015-16	Cronfa Twf Economaidd Cymru	Gosod system glyfar ar gyfer torri cawsiau	£139,309	£139,309	Telerau ac amodau grant (na ellir eu had-dalu)

ATODIAD 1

		2015-16	Grant Cynhaliaeth Twf Busnes	Datblygu Busnes	£10,738	-	
		2010-11	Cronfa Ddatblygu Bwyd ac Amaeth (Cynllun bellach wedi cau)	Datblygu Busnes BBaCh Bwyd-amaeth	£4,025	-	
		2014-15	Cynllun Cyllido yn ôl Disgresiwn	Rhaglen Datblygu'r Gweithlu	£950	-	
		2018-19	Cronfa Datblygu Busnesau Tramor	Datblygu Allforion	£400	-	
		2010-11 2011-12 2013-14 2014-15	Cynllun Grantiau Prosesu a Marchnata (Cynllun wedi cau)	Er mwyn gwella cystadleurwydd y sector amaethyddiaeth drwy ychwanegu gwerth at gynhyrchion amaethyddol	£62,751 £134,638 £54,000 <u>£49,400</u> £300,789	£238,038	Telerau ac amodau grant (na ellir eu had-dalu)
		2018-19	Buddsoddiad Busnesau Bwyd	Ail-leoli eiddo gweithgynhyrchu	£1,558,674	£1,558,674	Telerau ac amodau grant. Ad-daladwy gan nad oedd y prosiect wedi'i gwblhau.